PÉCS ÉPÍTÉSZETI KALAUZ

A BME Középülettervezési Tanszék 2019 őszi felévének
Tanszéki Tervezés 3 tantárgyához kapcsolódó kiránduláshoz

Összeállította: Klobusovszki Péter,
Gyökér András

BME
KÖZÉPÜLETTERVEZÉSI
TANSZÉK
közép

1

SZÁZADFORDULÓTÓL A II. VILÁGHÁBORÚIG

Apolló mozi - Perczel Miklós utca 22.
Spiegel Szigfrid és Károlyi Emil - 1913

Uránia mozi - Hungária utca 19.
Weichinger Károly, Nendtvich Andor, Visy Zoltán - 1936

Szent Mihály-temetőkápolna - Siklósi út
Weichinger Károly, Nendtvich Andor - 1932-34

Szent Imre Pálos templom - Mecsekalja, Hunyadi János út 70.
Weichinger Károly - 1937

Szerb megszállás alóli felszabadulás emlékműve - Széchenyi tér
Weichinger Károly - 1934

Hotel Kikelet - Málics Ottó utca 1.
Lauber László, Nyíri István, Nendtvich Andor, Visy Zoltán - 1936

Kalliwoda villa - Surányi Miklós út 18.
Molnár Farkas - 1940

Balokány-ligeti strand
Gosztonyi Gyula, Dulánszky Jenő - 1934

Bálványi-villa - Kaposvári utca 17.
Forbát Alfréd - 1934

Ügyvédek Nyugdíjpénztárának bérháza - Rákóczi út 69-71.
Forbát Alfréd - 1937

Forbát villa - Pálos dűlő 4.
Forbát Alfréd - 1933

Izraelita Szeretetotthon - Tímár utca 5.
Hegedűs Ármin - 1941

Lakóépület - Rákóczi út 73.
Nendtvich Andor - 1941

Gázi kászim dzsámi rekonstrukció
Körmendy Nándor - 1933

Társasház - Alkotmány és Sánc utca sarok
ifj. Nedtvich Andor

Apolló mozi - Perczel Miklós utca 22.

Spiegel Szigfrid és Károlyi Emil - 1913

Átmenet a szecesszió és az art deco között. Az épület 1913-ban épült Spiegel Szigfrid és Károlyi Emil tervei alapján. Magyarország első kifejezetten mozinak épült intézete. A két utcára néző épület mozgalmas homlokzatai jelentősen eltérnek egymástól. Az L alakú toldaléképület, - ahonnan a belső udvarra lehet jutni - a 70-es évek elején épült, egyszerű, jellegtelen homlokzattal.

http://www.muemlekem.hu/muemlek/show/11257

Uránia mozi - Hungária utca 19.
Weichinger Károly, Nendtvich Andor, Visy Zoltán - 1936

A nemrég posztumusz Ybl-díjjal kitüntetett Weichinger Károly tervezte Pécs másik, ma is működő kis moziját, az Urániát, Nedtvich Andor és Visy Zoltán közreműködésével. Az 1935-re elkészült épület a Bauhaus hatását tükrözi, de Weichinger felhasználta Amerikában szerzett élményeit is. A keskeny Hungária utcára néző puritán, lépcsős elrendezésű tégla homlokzat visszaugrasztva áll, világosabb, vertikálisan tagolt középső része rizalitszerűen kiemelkedik. Falait belül, akárcsak az Apollóban, Gebauer Ernő pécsi művész felújításra váró seccói díszítik, amelyek az előadóművészet, a tánc-, és a zeneművészet jelképeit ábrázolják. Szerencsés utóéletét jelzi, hogy felújításai után nemcsak az országos Art Mozi hálózat tagja, de az Europa Cinemas is tagjai közé választotta - egy átfogó renoválás viszont igencsak ráférne. Műemléki védelem alatt áll.

http://hg.hu/cikkek/varos/9026-az-ekf-hozomanya-mi-var-a-pannon-kultura-hazaira

Szent Mihály-temetőkápolna - Siklósi út
Weichinger Károly, Nendtvich Andor - 1932-34

Az 1932 februárjában a pécsi római katolikus egyházközségek által kiírt temetőkápolna építésére vonatkozó pályázatot ifj. Nendvitch Andor és Weichinger Károly tervezőpáros nyerte el. A kápolna kifestésének, belső díszítésének és üvegablakai tervezésének munkáját Székely Bertalan tanítványa, Nagy Sándor készítette. A megvalósítást azonban már „helyi erőkre” bízták: a kápolna és az altemplom freskói Szelle Stefán Henrik keze munkáját dicsérik, az üvegfestmények Johan Hugó műhelyében készültek. Az altemplom freskója „Krisztus a keresztfán” címet viseli. A lejárattól jobbra hat apostol, balra hat magyar szent ábrázolása található. A hajó nagyméretű, keskeny üvegképei a „Fájdalmas szűz”, illetve a „Feltámadt Krisztus”. A Szent Mihály kápolna szentmisével egybekötött ünnepélyes püspöki megáldásának időpontja 1933. július 9. volt. Az orgona felszentelésére másfél évvel később került sor, melyet a világhírű Angster orgonagyárban készítettek.

https://www.budapest.com/magyarorszag/pecs/latnivalok/temetokapolna.hu.htm
https://www.pecsma.hu/top/hihetetlen-de-sirkovekbol-epult-ez-pecsi-kapolna/
Baku Eszter: A pécsi Szent Mihály-temetőkápolna története és recepciója, Építés – Építészettudomány, 2015, III.

Szent Imre Pálos templom - Mecsekalja, Hunyadi János út 70.
Weichinger Károly - 1937

Az épület az egyetlen Magyarországon alapított keresztény rend, a Pálosok temploma, mely alatt kolostor is található, ezzel egységet alkot. A rend úgy döntött, hogy nem historizáló, hanem modern templomot építtet, Weichinger Károly tervei szerint. Az épület a modern magyar templomépítészet egyik legszebb alkotása, nem csak stílusa, hanem elhelyezkedése is emlékeztet a Pasaréti templomra. Mindkettő az olasz Novecento építészetének hatását mutatja.

https://hu.wikipedia.org/wiki/P%C3%A9csi_p%C3%A1los_templom
http://www.palosrend.hu/bemutatkozas/koezoessegek/palos-barati-koer/287-a-pecsi-palos-templom?showall=1

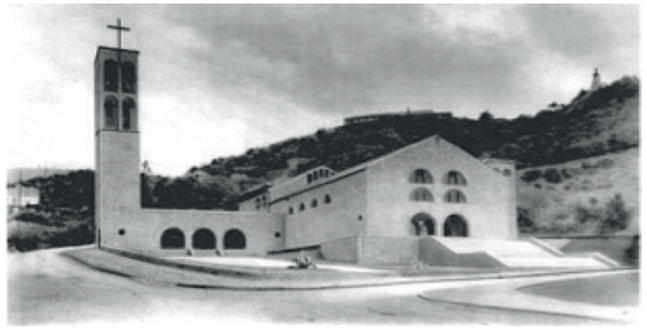

Szerb megszállás alóli felszabadulás emlékműve - Széchenyi tér
Weichinger Károly - 1934

A Széchenyi tér felső részén, Gázi Kászim pasa dzsámija előtt látható örökmécses a szerb megszállás idején történteknek állít emléket. Az 1919-1921 közti időszakban a város egységesen ellenállt a beolvasztásra tett kísérleteknek. Az emlékmű szürkésfehér csiszolt mészkőlapokkal burkolt, tetején karcsú bronzmécses áll. Az örökmécses alatt bronztábla áll, a pécsi 8. honvéd huszárezred emlékműve. A domborművet, mely négy rohamozó huszárt ábrázol 1939-ben készítette Szomor László. Erős hangsúlyt kapott a déli napnak kitett domborművön a fény-árnyék is, melynek hatását tovább fokozza a bronz barnás-fekete színe és a környezet erős kontrasztja, a fal köveinek világító fehérsége. A középen álló emlékmű mellé jobb és bal oldalra került áthelyezésre 2010-ben a tér alsó részéről, egy-egy bronz emléktábla, melyet a volt pécsi hadezredek tiszteletére készítettek. Mindkettő Sidló Ferenc alkotása, felavatásukra 1932-ben került sor. A keleti oldalon elhelyezett táblán a 19. honvéd gyalogezred-, a nyugati oldalin pedig az 52. gyalogezred által, 1914-1918 között vívott csaták színterei olvashatók.

https://www.kozterkep.hu/566/a-szerb-megszallas-aloli-felszabadulas-es-a-8-huszarezred-emlekmuve

Hotel Kikelet - Málics Ottó utca 1.

Lauber László, Nyíri István, Nendtvich Andor, Visy Zoltán - 1936

Pécs 1935-ben írta ki a hotel tervpályázatát, melyben kikötötték, hogy pécsi építő cég pályázhat kizárólag, az épületnek minimum kétemeletesnek kell lennie, valamint elvárás volt az is, hogy a Kikelet a világhírű hotelekkel vetekedjen. Tizenkét pályázat érkezett a szállóra, az első helyezett azonban mégsem pécsi tervezőktől érkezett be, de mégis ők építhették meg. Nyíri István és Lauber László alkotását a második helyet elért ifj. Nendtwich Andor segítette, ők hárman vágtak neki a munkának. A 12 ezer négyzetméteren emelt négyszintes üdülőkomplexum 1937-ben épült, 34 kis garzonlakásnak megfelelő szobája volt, és hát nem szabad megfeledkezni a mecseki panorámáról sem, amiért nem hiába fizettek a látogatók. Sokan talán nem tudják, de a Hotel Kikelet a második világháború után szocialista üdülőként működött, ennek apropóján pedig fel is újították. Az igazi fejlesztések azonban pont napjainkban zajlottak, az elmúlt években ugyanis wellness-részt alakítottak ki, megépült egy külső medence is, és a mai trendeknek megfelelően egy konferenciateremmel is gyarapodott a műemléki védettséget élvező szálló. Mi sem példázza jobban azt, hogy milyen menő hely volt a Hotel Kikelet, mint az, hogy a szálló megépülésének évében, 1937-ben Pécsett forgatták le a Hotel Kikelet című örökbecsű magyar filmet, mely amellett, hogy olyan korabeli sztárokkal volt rogyásig tömve, mint Kabos Gyula, Tőkés Anna, Páger Antal és Turay Ida, egyértelműen a modern épületcsoda népszerűsítése érdekében jött létre.

https://www.pecsma.hu/pecs-aktual/hotel-kikelet-meg-filmet-is-forgattak-rola-kabos-gyulaval/
https://www.pecsma.hu/pecs-aktual/hotel-kikelet-meg-filmet-is-forgattak-rola-kabos-gyulaval/

Kalliwoda villa - Surányi Miklós út 18.

Molnár Farkas - 1940

A háború előtti időszakban kezdődött meg a város fölötti domboldal intenzívebb kihasználása. Számos villa épült ekkor, többek között Kallivoda Olga és családja számára Pécset ez az egyetlen Molnár Farkas által tervezett ház, melynek rendkívül izgalmas a története. Az építész egy zenészházaspár számára tervezte a házat, így rendkívül sajátos kívül és belül is. Az utca felőli falon a feleség monogramja violinkulccsal összedolgozott formában jelenik meg, míg a ház bal oldalán egy basszuskulcs alakú körív látszik, ez utóbbi helyen tartotta anno a házaspár a zongoráját. Érdekes a tetőszerkezete is, ugyanis egy egyszerű láncszerkezet segítségével mozgatható elemekkel látta el a tervező. Ha a paneleket függőleges irányba billentjük, a tetőteraszt veszik körbe és takarják el a kíváncsi szempárok elől. Vízszintesen mozgatva pedig árnyékot adnak, a házat körbevevő ablakokat takarva.

https://taj-kert.blog.hu/2011/12/28/art_deco_bauhaus_historizmus_pecs_epiteszete_a_ket_haboru_kozott_pecsi_posztsorozat_vi

Balokány-ligeti strand

Gosztonyi Gyula, Dulánszky Jenő - 1934

Részben art deco-s, részben modernista épület. A szép környezetben elhelyezkedő strandot a szomszédos Zsolnay-gyár vázái díszítették. A hatvanas években még nyüzsgő élet volt itt, ma a strand viszont érthetetlen módon teljesen elhagyatott.

https://taj-kert.blog.hu/2011/12/28/art_deco_bauhaus_historizmus_pecs_epiteszete_a_ket_haboru_kozott_pecsi_posztsorozat_vi

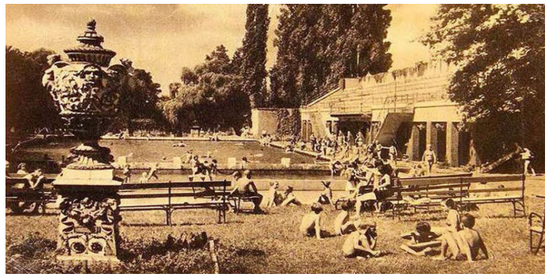

Bálványi-villa - Kaposvári utca 17.

Forbát Alfréd - 1934

Forbát Alfréd kiemelkedő munkája ez az épület, amely az egykori családi birtokból Bálványi Endre nyugalmazott tábornok számára eladott telken készült. Forbát eredetileg háromszintes épületet tervezett, jellegzetes Bauhaus kockaházat, amelyet végülis „megsakalpolt", és az egy szinttel alacsonyabb változat valósult meg. A kivitelezést Kristóf Károly vezette. Az épület nagy vitát váltott ki a hazai építészkörökben, túl formálisnak bélyegezték, még Molnár Farkas is kifogásolta, ezért csak 1937-ben került bemutatásra a Tér és forma c. szaklapban. (Mendöl 2008, 122-123 p.) „...tájba simuló, a napsütötte irányokba változatosan felnyíló villa épült, két utcára keskeny előkerttel, amit szépen lépcsőző, a ház tagoltságát ritmikusan ellenpontozó terméskőlábazatos, fémhálós kerítés határol. A vasbeton tetőlemeznek a déli és a nyugati homlokzat elé kinyúló része napellenzőként működik, a téli napsütés teljes kihasználása mellett védi a nappalit az erős nyári benapozástól. E helyiség nyugati oldalán pedig a csaknem a teljes falat kitöltő harmónika-üvegajtót a csapóesőktől is. Alagsorában egy külön megközelíthető szoba-konyhás személyzeti lakás, mosókonyha, kazán - központi melegvízfűtéshez - illetve a keleti oldalon a lakásból ide vezető belső lépcsővel is elérhető, különbejáratú lakószoba van. Az emeleten - amely kertre nyugaton és északon már földszintként fut ki - északra a konyha, a hálószobák keletre, a lakótér délre és nyugatra néz. Az egész déli traktus - egy nagyobb és egy kisebb egybenyitható tér - mindkét végén a szabadba fut, a loggiától a nyugati teraszig ér. A kertből az északi zárt falfelület előtt betonlépcső vezet a lapos, kilátó/napozó-tetőre. A modern építés a tetőn adja vissza a házzal elfoglalt területet, amit ha nem is kertként, de napozó felületként használhattak. A használt építőanyagok terén a helyi adottságot és a hagyományt is követi, amikor a kékesszürke kőlábazatot és támfalat használ, puccolán-vakolatot a homlokzaton, üreges födémeket, a betontetőn kovaföld szigetelésű flinkótfedést. A belső anyaghasználata takarékos: lemezelt ajtók nikkelbronzveretekkel." Az épület ma is lakóházként funkcionál, a kerítésen emléktábla sorolja fel Forbát Alfréd 1934–1938 között tervezett pécsi épületeit.

http://www.muemlekem.hu/muemlek/show/1715?logsall=1

Ügyvédek Nyugdíjpénztárának bérháza - Rákóczi út 69-71.
Forbát Alfréd - 1937

Háromemeletes modern saroképület a Rákóczi út és a Felsőmalom utca találkozásánál. Az épületet a harmadik emelettel 1960-61. év folyamán bővítették, korhű stílusban. Mindkét homlokzata 8-8 tengelyt foglal magában. A lábazati zónát négyzet alakú „légvédelmi pinceablakok” tagolják. Az egyszerű kiképzésű főbejárat a két homlokzat találkozásánál a terméskővel borított, befelé ívelő negyedkör középső tengelyében található, két oldalán kirakatokkal (az eredeti terveken is). Fölöttük három szinten azonos formájú, fektetett téglalap alakú ablakokkal, oldalukon az épület sarkainál vékony pillérekkel alátámasztott nyitott erkélyekkel. A pillérek a később hozzáépített 3. emeletei balkonok esetében hiányoznak, mivel nem tartoznak hozzájuk fedőelemek. A két oldalsó homlokzat hasonló kiképzésű: két tengely után az összes szintet átfogó terméskőből készült lizéna, majd újabb két tengely következik. Ezt követi a lépcsőház üvegezett tengelye, két oldalán 1-1 lizénával, lábazati zónájában 1-1 mellékbejárattal. Ugyanilyen tagolóelem díszíti a homlokzatot záró utolsó 2 axis végeit is. A két homlokzat között csupán annyi a különbség, hogy a Felsőmalom utcai oldal, a terep enyhe emelkedése miatt az első két tengelyt követően - a tetőzettel együtt - lépcsőzetesen megemelkedik.

http://www.muemlekem.hu/muemlek/show/11431?logsall=1

Forbát villa - Pálos dűlő 4.
Forbát Alfréd - 1933

Nehezen megközelíthető helyen, gyalogosan egy kis ösvényen, autóval egy lefelé vezető úton érhető el, ezért is nevezték el „madárfészeknek”. A kis fehér ház eredetileg hétvégi házként működött, mára azonban összkomfortos családi ház lett belőle. Az épület felső része kiugró, így az alsó emelet árnyékos. A ház teteje hátrafelé lejt. Eredetileg az így lefolyó esővizet használták fel a fürdőszobában, ma már csak a kertet öntözi.

http://www.muemlekem.hu/muemlek/show/11431

Izraelita Szeretetotthon - Tímár utca 5.
Hegedűs Ármin - 1941

Az skandináv és német expresszionista építészet hatása figyelhető meg az épületen.

https://www.pecsma.hu/pecs-aktual/modernizalt-otthont-kaptak-a-pecsi-idosek/

Lakóépület - Rákóczi út 73.
Nendtvich Andor - 1941

Az ikerház nem csak azért érdekes, mert a kettő közé beépítettek a hatvanas években egy későmodern irodaházat, hanem mert az épület 1941-es elkészülte után Sinkó András szobrász megmintázta a megbízó, Marsay Andor feleségét, illetve az építészt, Nendtvich Andort. Sajnos ezek a szép domborművek is eléggé elkoszolódtak, alig lehet kivenni a részleteket: a feleség körüli őzeket, illetve az építész kezében lévő tervlapot.

https://taj-kert.blog.hu/2011/12/28/art_deco_bauhaus_historizmus_pecs_epiteszete_a_ket_haboru_kozott_pecsi_posztsorozat_vi

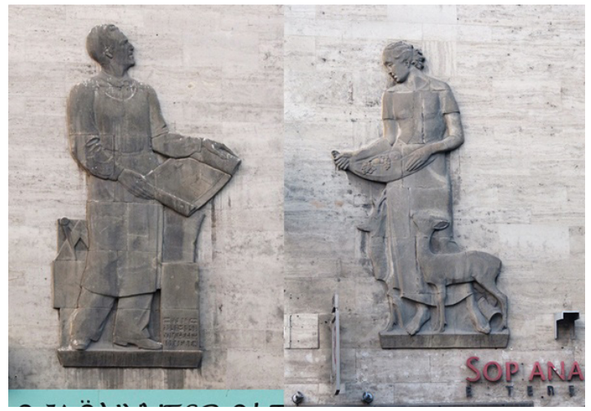

Gázi kászim dzsámi rekonstrukció

Körmendy Nándor - 1933

Az 1933-ban kiírt tervpályázat megosztott első helyezettje Körmendy Nándor (a Széchenyi tér átépítésének tervezője) és a Lux Géza - Csát Géza építészpáros lett. A kiviteli terveket végül Körmendy készítette, a két pályamű alapján. A műemléki feltárásokat 1938-1942 között Gosztonyi Gyula építész, műemlékvédelmi szakember tervei alapján valósították meg. Az 1940-ig tartó munkák során mintegy kétszeresére bővítették az épületet, és visszaállították a török kori állapotot. Az eltérő stílusú dzsámi, négyzetes alaprajzú, kupolás műemlékhez félkör alakú templomhajót épített. Körmendy Nándor tervében tudatosan arra törekedett, hogy a régi és az új rész világosan elkülönüljön egymástól, és az új rész ne tompítsa az eredeti török alkotást, inkább azt szembeötlővé tegye. Körmendy tervének volt egy különlegessége is! Elképzelései között szerepelt, hogy a minaretet vissza kellene építeni, sőt nem egy, hanem két minaretet képzelt el. Úgy gondolta, hogy látványosabb lenne így a Széchenyi téri dzsámi és több turistát vonzana. Ezt az elképzelést a város vezetése támogatta, még a munkálatok is elkezdődtek, de 1942-ben a második világháború miatt az építést befejezték. Elég érdekesen nézne ki a pécsi belváros a minaretekkel (megjegyzendő ilyen két minarettel épült dzsámi, csak a szultánnak járt). Körmendy Nándor 1969-ben hunyt el és az általa helyreállított és kiegészített pécsi dzsámi altemplomában helyezték örök nyugalomra.

https://regipecs.blog.hu/2014/11/16/gazi_kaszim_dzsami_es_az_altemplom

Társasház - Alkotmány és Sánc utca sarok

ifj. Nedtvich Andor

Pécs különleges város a magyar modern építészet szempontjából, ugyanis a dessaui Bauhaus iskola két tagja, Forbát Alfréd és Molnár Farkas is pécsi származású volt. Talán emiatt is, minden más magyar vidéki nagyvárosnál több modern épület található a városban. Legtöbb ezek közül társasház, mint ez a szép formálású épület az Alkotmány és Sánc utcák sarkán. Egyszerű, mégis igényes kialakítás, körablakok, erkélyek és zárterkélyek, mögöttük modern és napfényes lakások: a Bauhaus szinte minden „előírása” megfigyelhető ezen a bérházon.

https://taj-kert.blog.hu/2011/12/28/art_deco_bauhaus_historizmus_pecs_epiteszete_a_ket_haboru_kozott_pecsi_posztsorozat_vi

2

II. VILÁGHÁBORÚTÓL A RENDSZERVÁLTOZÁSIG

Pécsi hőerőmű
Mátray Gyula, Pászti Károly - 1956-60

Pécsi klinika - Ifjúság útja 13.
Gádoros Lajos - 1959-61
TDSZK rekonstrukció
Csikós Zoltán, Peity Attila, Tildi Béla (belsőépítészet) - 2005-07
Átalakízás és bővítés
Csikós Zoltán, Peity Attila, Tildi Béla (belsőépítészet) - 2008-15

PTE AOK Elméleti tömb - Alpár Ignácz Hadapródiskolája helyén
Gádoros Lajos (KÖZTI) - 1957-66

Olympia étterem - Uránváros, Esztergár Lajos utca 10.
Gádoros Lajos, Fekete György (belsőépítész) - 1961

Pécsi TV torony
Vízvárdy István, Söpkéz Gusztáv, Thoma József - 1968-73

Szliven étterem - Mezőszél utca 1.
Getto József - 1976

Művészeti gimnázium - Radnics utca 9.
Getto József -1978

Postavölgyi templom - Nagypostavölgyi út 106.
Getto József, Getto Tamás (belsőépítészet) - 1979

Forrásház - Orfű
Csete György, Dulánszky Jenő - 1970-74

Egyetemi pinceklub
Dévényi Sándor - 1976

„Lakótelepet Harapó Ház”
Dévényi Sándor - 1982

Lakodalmas Ház - Hunyadi utca 2.
Dévényi Sándor - 1983-85

Villámsújtotta Ház - Felsőmalom u. 2.
Dévényi Sándor - 1978-85

Pécsi hőerőmű
Mátray Gyula, Pászti Károly - 1956-60

1966-ban lépett termelésbe, és vette át az addig üzemelt Újhegyi Villamos Erőmű szerepét. Építése 1955 októberében kezdődött a 26. számú Állami Építőipari Vállalat kivitelezésében a Kossuth-díjas Mátray Gyula munkácsi építészmérnök tervei alapján, az épület gépészeti szerelése pedig 1958 júliusában indult. Az épület szerkezete óriásméretű panelpillér, csőpillér és acélrudas dongaelemből álló többrendeltetésű panelkonstrukció. Az 50 tonnát is meghaladó súlyú elemeket sík terepen, vízszintes helyzetben készítették, és két 30 tonnás emelőbikával emelték a helyére, ezután a belső oldalon kiképzett darupályával rögzítették, amely két 50 tonnás darunak ad alátámasztást. A 8 kazánnal és 3 géppel kiépített erőmű főépülete 9000 m2 alapterületű, és 310000 légm3-el rendelkezik, 4 fő részre tagozódik: 25,15 m fesztávolságú gépházra, 9,20 m fesztávolságú tápházra, 19,20 m fesztávolságú kazánházra és 19,25 m fesztávolságú bunkertérre. Az erőmű kéményei 100 m magasak. Az erőmű épületei, gépészeti berendezései nemcsak hazai vonatkozásban, hanem európai viszonylatban is sok esetben újszerűek és egyedülállóak voltak. Magyarországon az 1950-es években még nem volt olyan 40 km-t meghaladó hosszúságú, nagyteljesítményű, 700 mm átmérőjű víztávvezeték, amely naponta 40000 m3 víz szállítására lett volna képes. Európában csak Belgiumban van egy olyan széntüzelésű erőmű, ahol a pécsihez hasonló gyenge minőségű és nagy hamutartalmú szenet tudnak tüzelni. Hazai vonatkozásban teljesen újszerű volt az erőmű szénőrlő-technológiája is, mert a nagy ballaszt tartalmú szén kellő finomságúra való megőrlésére golyós malmokat vettek alkalmazásba, amely a nyersszén szárítását is ellátja.

https://www.flickr.com/photos/130780687@N06/25188890694
https://hu.wikipedia.org/wiki/P%C3%A9csi_er%C5%91m%C5%B1

Pécsi klinika - Ifjúság útja 13.

Gádoros Lajos - 1959-61

TDSZK rekonstrukció

Csikós Zoltán, Peity Attila, Tildi Béla (belsőépítészet) - 2005-07

Atalakízás és bővítés

Csikós Zoltán, Peity Attila, Tildi Béla (belsőépítészet) - 2008-15

A pécsi 400 ágyas klinika terveit Gádoros Lajos készítette 1959 és 1961 között, átadására 1966-ban került sor. A tervek a kor legkorszerűbbnek tartott kórháztervezési elvei alapján készültek. A hatalmas, közel 33.000 m2 bruttó alapterületű épület a háború utáni magyar építészet, és azon belül a kórházépítészet jelentős alkotása volt, mely időtálló, a mai napig érvényes építészeti értékeket mutat fel. 2007-ben Európai Uniós forrásból, a Nemzeti Fejlesztési Terv keretében az épület „B" szárnyának mély- és magasföldszintjén elkészült a Térségi Diagnosztikai és Szűrőközpont. A korábbi ambulanciák helyén új radiológiai, endoszkópiai, ortopédiai, szemészeti és sebészeti vizsgálók - valamint egy gyorslaboratórium épült ki. A korábbi belső terű, sötét, meglehetősen nyomasztó mélyföldszinti váróteret, az épület lepényrésze és a magas épületszárny csatlakozásánál, a szélső traktus födémének kibontásával és egy üveg felülvilágító „doboz" ráépítésével természetes fényhez jutattuk, ezáltal barátságosabbá és levegősebbé tettük. 2008-ban újabb Európai Uniós támogatással, az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében további fejlesztésekre nyílt lehetőség. Az épület átalakítása során a belső struktúrák alapvető megváltoztatására nem volt szükség. Az áttervezés egyik legfontosabb alapelve az volt, hogy a 400 ágyas klinikai épület tömege és kontúrja a lehető legkisebb mértékben változzon. A két földszintes bővítmény elhelyezése során is ezt tartották szem előtt, ezért került mind a kettő olyan helyre, ahol a lehető legjobban belesimul a környezetbe.

http://epiteszforum.hu/csak-annyira-steril-amennyire-szukseges-a-pecsi-klinika-belsoepiteszete
http://epiteszforum.hu/fenyt-a-cet-gyomraba-a-pecsi-oktatasi-kozpont-nagyeloadoja
http://epiteszforum.hu/a-pecsi-klinika-atalakitasa-es-bovitese

PTE AOK Elméleti tömb - Alpár Ignácz Hadapródiskolája helyén

Gádoros Lajos (KÖZTI) - 1957-66

Olympia étterem - Uránváros, Esztergár Lajos utca 10.

Gádoros Lajos, Fekete György (belsőépítész) - 1961

A pécsi Olympia éttermet Gádoros Lajos 1957 szeptemberében kezdte tervezni ifjabb Módos Ferenccel. Az étterem Pécs nyugati területén, az új, „Nyugati városrészként" is nevezett Uránváros parkos környezetében, a mai Esztergár Lajos utcában épült fel. Az éttermek és cukrászdák a munkásosztálynak új kikapcsolódási lehetőséget biztosítottak. Ezt egészítette ki az a szintén új szituáció, hogy a dolgozó nők háztartásra fordított ideje drasztikusan lecsökkent, s megnőtt az igény a kifőzdék és az éttermek iránt. Az előírt építészeti programnak megfelelően az Olympia egy építményen belül négy részből, egy közös előtérből megközelíthető nagy alapterületű étteremből és kisebb cukrászdából, egy saját bejáratú söntésből, valamint ezeket egy tálalófolyosóval összekötött, a főút felé több hátsó bejárattal nyíló kiszolgáló helyiségek sorából állt. Az épület része volt a teraszon elhelyezett, különálló, üveg táncpavilon. A cukrászüzem és a konyha elkülönült egymástól, mivel tervezésébe bekalkulálták, hogy később ezeket külön álló cégek is üzemeltethetik. Az étterem épülete a homlokzaton és az enteriőrökben is megmutatott szerkezetével, lapos tetejével, egymástól világosan megkülönböztetett tömegeivel modern stílusú volt, illeszkedett a közvetlen szomszédjában már megépült lakóházakhoz. A magyar építészek 1957-re már elhagyták az '50-es évek elején rájuk kényszerített szocreál stílust, s újra a modern formakincsből indultak ki. Az Olympia étterem 2006 óta műemlék. Ám e jelentős 20. századi építészeti emlékünk a műemléki védelem ellenére folyamatosan pusztul.

http://epiteszforum.hu/az-1950-es-evek-epiteszeti-hagyateka-a-pecsi-olympia-etterem

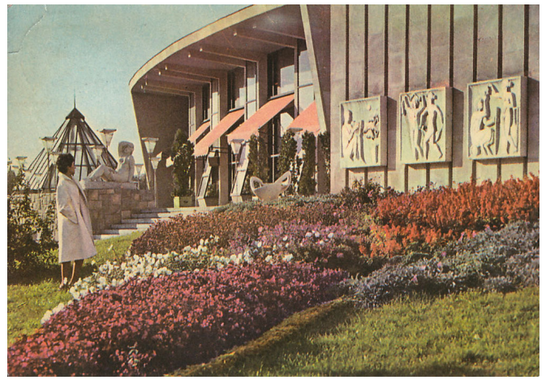

Pécsi TV torony

Vízvárdy István, Söpkéz Gusztáv, Thoma József - 1968-73

1968-ban megkezdték a toronymonstrum építését, melynek terveit a Mélyépítési Tervező Vállalat készítette, kivitelezője pedig a Baranya Megyei Állami Építőipari Vállalat volt. Akkoriban rengeteg pénznek számított az a kb. 100 millió Forint, melyből felépült Pécs szimbolikus épülete, amely egyben Magyarország legmagasabb épületének számít. A kezdeti polgári ellenszenvek ellenére ’68-ban mégis nekiálltak a kivitelezésnek. A torony szerkezete monolit vasbeton, melyet már akkor csúszózsalus technikával oldottak meg. Egy ekkora tömegű épületnél gondosan oda kell figyelni az alapozásra, melyet ebben az esetben egy 22 méter átmérőjű többrétegű acél hálós vasbeton tányérral oldottak meg, ez képes viselni azt a közel 18500 tonna vasbetont, amelyet az építéshez felhasználtak. Az épület az úgynevezett „tube in tube” megoldással épült. A belső kör alaprajzú mag, amelyben a lift közlekedik, jelenleg 136 méterig emelkedik a magasba, ennek befejezése a torony jégpárkánya, itt a mag összeszűkül. A benne lévő 2 db felvonó 90 méter magasságig közlekedik. A magban két lift üzemel, egyiket a látogatók szállítására, másikat a beérkező áruforgalom mozgatására használják. A kijjebb eső úgynevezett lépcsőház mag az előregyártott lépcsőelemek és pihenők megtartására szolgál. A toronyban összesen 459 lépcsőfok található, ám érdekes információ, hogy nem egy, hanem két lépcsőkar közlekedik spirálisan egymás felett az épületben. A külső kéreg szintén vasbetonból készült, alaprajzi formája egy lekerekített háromszög, amely a tervezett tájolásból adódóan egyik arcát éppen a város felé mutatja. Képeken látszik a technológiai sorrend: az egymásban futó csövek után elkészítették a magot, kihagyva a helyet a később beemelt födémelemeknek. Az első tervek alapján a torony csupán két szintet kapott volna, egyik az étterem, másik a kilátó szintje, ám a kiviteli tervekben ez már megváltozott, így a 76 méter magasan lévő kilátó fölé egy újabb szint került, amely később katonai és rendőrégi megfigyelő szint lett. A torony építésének befejezése 1972-re tehető. Eredetileg 191 méter magasan állt a talajszint felett, így a Misina tengerszint feletti 535 méter magasságával összesen 726 méterre emelkedett ki a Balti-tenger magasságához képest. Ezzel a pécsiek TV-tornya lett Magyarország legmagasabb épülete.

http://epiteszforum.hu/pecsi-tv-torony-ujragondolva
https://hu.wikipedia.org/wiki/P%C3%A9csi_t%C3%A9v%C3%A9torony

Szliven étterem - Mezőszél utca 1.

Getto József - 1976

Művészeti gimnázium - Radnics utca 9.

Getto József -1978

Az 1980-as évek elején egy új, speciálisan a művészetoktatás céljaira tervezett épületegyüttes nőtt ki a földből a Rókusdombon. Az épületet Getto József Ybl-díjas építész tervezte. 1984-ben elkészült az új iskolaépület első üteme, majd 1988-ban a tantermek átadásával lehetővé vált, hogy a művészeti képzést és az általános-közismereti oktatást korszerű körülmények között lehessen folytatni. A fejlesztéseknek egy motorja Gelencsér Géza igazgató volt, aki 1967-1985 között vezette az intézményt.

https://hu.wikipedia.org/wiki/P%C3%A9csi_M%C5%B1v%C3%A9szeti_Gimn%C3%A1zium_%C3%A9s_Szakgimn%C3%A1zium

Postavölgyi templom - Nagypostavölgyi út 106.

Getto József, Getto Tamás (belsőépítészet) - 1979

A dombra felkúszó telek felső részén emelt épület alaprajza konkáv hétszög. Tört vonalú spirálban emelkedő fala legfelül kettényílik és toronyszerű, de a templomtest szerves részét alkotó tömeget formál. A főút felől a képet a zárt, fehér falak uralják, a minden irányból más képet mutató tömb fehér erődre, bástyára emlékeztet. A völgy irányába viszont az épület megnyílik, láthatóvá válik üvegfalakkal védett szerkezete, a fal emelkedését követve fellépcsőző, fémszerkezetű tető és tágas, hívogató bejárata. A belsőépítészet a tervező fia, az azóta saját jogán is neves építésszé lett Getto Tamás első komolyabb munkája. A templom összetett felépítése szabálytalan, centrális belső beosztást eredményez. A belső közepén, a torony lábánál egy lépcsőfokkal megemelt pódiumon kapott helyet a szentély, amely ezáltal nem a hívektől elválasztott, hanem a közösség középpontjába helyezett tér. A bejárattal átellenes oldalon, ahol a nagyobb belmagasság lehetővé teszi, a torony oldalából megközelíthető karzatot alakítottak ki, mellvédjén Erdős Jánosnak a világ teremtését ábrázoló relief-sorozatával. A belső tér meleg hatását a tardosi vörös mészkő padlóburkolat és a mennyezet barnára pácolt lécborítása erősíti. A külső zárt hatására rácáfolva a belső teret átjárja a tető ablaksávjain beáramló fény.

http://hg.hu/cikkek/varos/14547-az-isten-csigahaza

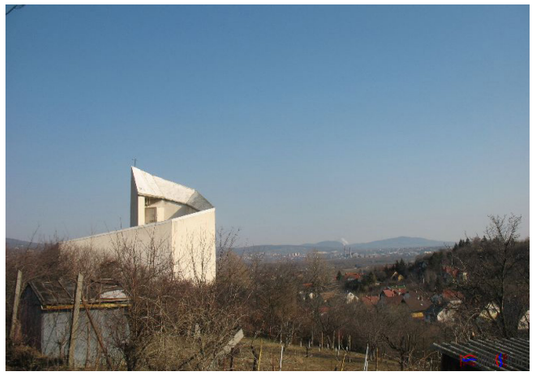

Forrásház - Orfű
Csete György, Dulánszky Jenő - 1970-74

Az orfűi forrásház karsztvíz hasznosítására/ivóvízellátásra készült. Földszinti vasbeton szintjén transzformátorállomás és műszaki helyiségek helyezkednek el, a faszerkezetű emeleti építményben barlangkutató pihenő található. Csete György és Dulánszky Jenő tervezte 1970-ben; 1974-ben adták át; a magyar organikus építészet korai, emblematikus alkotásaként emlegetik; állítólag tervei eltűntek.
Az épület szerkezetére az a sokszor publikált metszet utal, amely Norvégiától Japánig megjelent, és fennmaradt „grafikusan idealizált" formában a mellékelt publikációkban. A forrásház függőleges tengelyére kör és tizenhat szögű helyiségek szerveződnek az alábbi sugarakkal: a lépcső 1 méter sugarú, az orsótér egy középre helyezett acélcső, 0,25m vastag betonfallal. A földszint kb. 4m magas vasbeton lemezkonzolos-konoid, kb. 6m kiüléssel, felette-alatta nyitott terasz/tér található. Az Orfűi Önkormányzat tulajdonában lévő épület pillanatnyilag használaton kívül van.

http://www.kitervezte.hu/epuletek/orokseg/forrashaz-orfu

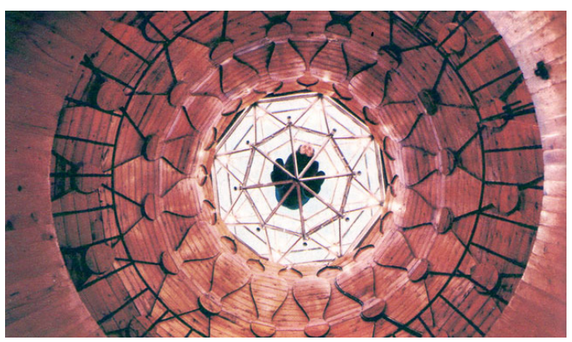

Egyetemi pinceklub
Dévényi Sándor - 1976

Dévényi Sándor kezdetben a mélyépítési munkáktól eltekintve önálló megbízásokat nem kapott. Pécset a hetvenes években katasztrófa sújtotta területnek nyilvánították a beomló régi, néhol még a római korból származó, harminc kilométeres pincerendszere miatt. A veszély elhárítására 1974-ben kormányprogram indult, amelyhez fiatal építészként csatlakozott. A pincék világában, a hatalom szélárnyékában szabadabban működhettek bizonyos törekvések: a pincék puszta megerősítésén túl – a tégla plasztikus formálási lehetőségeit kihasználva – Dévényi Sándor belsőépítészeti igényességgel formálta ezeket a tereket, melyekben a föld feletti világ fordítottjaként megjelenő föld alatti világ rejtelmeit és feszültségeit érzékeltetve hol kristályos struktúrákat, hol gömbölyded, vízmosta üregeket alakított ki. Az időközben Magyarország első underground építészének is elnevezett Dévényi kiemelkedő alkotása az Egyetemi Pinceklub.

http://mmakademia.hu/alkoto/-/record/MMA14808

„Lakótelepet Harapó Ház"
Dévényi Sándor - 1982

Dévényi Sándor épületei mindig utalnak valamire, és mesélnek valamiről. Ezeknek a meséknek azonban nem kötelező olvasmány jellegük van, nem előre megírt szcenárió alapján kell dekódolni jelentésüket.
A házakhoz ma már legendák kapcsolódnak, amelyet a városlakók által kreált különleges elnevezések is mutatnak: az előbbiekben ismertetett épületet például Weber Kristóf nevezte el Villámsújtotta háznak, ami azóta is él a köztudatban. (Zenét is írt róla Fal nélküli épület címmel) Az egykori falu, ma a Pécshez csatolt Málom és a tízemeletes panelek határán épült családi házat is a köznép nevezte el Lakótelepet harapó háznak.

http://mmakademia.hu/mobil-munkassag/-/record/MMA14808

Lakodalmas Ház - Hunyadi utca 2.
Dévényi Sándor - 1983-85

Dévényi Sándor első megépült munkája a magánberuházásként megvalósuló, a pécsi házasságkötő terem mellett álló Lakodalmas ház (1984) okkal viseli nevét: a kezdetekkor a pincében étterem, az emeleten panzió, a földszinten fényképész, virágüzlet, étel- és italbár üzemelt. Az épület Pécs központjában áll, helyén egykor kis középkori házak voltak, melyek a város emlékezetében elbontásuk után is tovább éltek. A középkori házakra emlékeztető tömegű új épületbe az egymásra épülő kultúrák eredményeit integrálva kívánt folytonosságot teremteni a tervező. A romanika boltíves formái, a gótika csúcsíves elemei, a török sztalaktit boltozat, a barokk gazdagsága és a szecesszió növényi ornamentikája egyfajta organikus eklektikává állt össze. A lényeg talán mégis az atmoszféra, ami mindebből érzelmileg felfogható, amiről a ház spontán könnyedséggel mesél az arra járóknak: fiatalosan szertelen és vidám, akár egy fehér ruhába öltözött menyasszony. Ez az atmoszféra túlmutat az építészeti stílussajátosságokon…

http://mmakademia.hu/mobil-munkassag/-/record/MMA14808

Villámsújtotta Ház - Felsőmalom u. 2
Dévényi Sándor - 1978-85

Korai, mégis összegző alkotás a Villámsújtotta ház, melynél a szomszédos eklektikus homlokzat plasztikája a magyar kortárs architektúrában az egyedül Dévényi Sándorra jellemző építészeti humor dramaturgiája szerint fogalmazódik újra: egy törést szimbolizáló kapuépítményt elhelyezve tükörhomlokzattal egészül ki a régi épület. A törés mint alapelem egy posztmodern találmány, az Egyesült Államokban működő SITE csoport is alkalmazta, ez az elem azonban itt egyedi jelentést hordoz: a jelent és a múltat választja el. A történeti belvárosban álló épület tervezése ebben az esetben is természetesen a levéltári kutatással indult, melyek során kiderült, hogy egy, a 18. század utolsó évtizedében épült egykori vendégfogadó állt itt, amelynek egyik szárnya ma is áll. Az új lakóépületet az eklektikus átalakítású, megmaradt háromaxisú homlokfal felhasználásával formálódik, az új rész átveszi a meglévő nyílásrendszert és ritmust, csak éppen ellentéte annak: ahol ott anyag van, itt levegő. A fal kváderköve áttört nyílás, a régi háznál résként jelentkező fuga itt acélcső. A régi és az új, a múlt és a jövő között hasadék tátong. Így él tovább a történeti tudás, így él tovább a kollektív tudat egy mai, modern alkotásban, amely mégis minden elemében követi a város kétezer éves építészeti hagyományát.

http://mmakademia.hu/mobil-munkassag/-/record/MMA14808

3

A RENDSZERVÁLTOZÁS UTÁN

Schaár Erzsébet Múzeum - Káptalan utca 5.
Janáky István, Meditz László - 1986-90

PTE AOK Szívgyógyászati Klinika - Ifjúság útja 13.
Csikós Zoltán, Varga Levente - 1999

Gandhi Alapítványi Gimnázium, átalakítás és bővítés - Dobó István utca 93.
Patartics Zorán, Frank György (belőépítészet) - 2000

Dél-Dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont - Universitas utca 2/A
Balázs Mihály, Tarnóczky Tamás, Tatár Balázs - 2008-10

Kodály központ - Breuer Marcell sétány 4.
Építész Stúdió - 2010

Barbakán ház, vegyes rendeltetésű épület
Építész Stúdió, (Csagoly Ferenc, Keller Ferenc) - 2003

Tíz lakásos lakóépület
Keller Ferenc - 2017

Pécsi Ítélőtábla
Koller József - 2003

120 szociális bérlakás
Pelényi Margit - 2003

Társasház hat lakással - Forbát Alfréd utca
Pelényi Margit - 2000

Kesztyűbolt
Pelényi Margit, Czakó Zsolt - 2010

Laterum szálloda
Pelényi Margit - 2013

Fotográfus háza
Pelényi Margit - 2013

Községháza - Pellérd, Fő tér 4.
Gettó Tamás - 2006

Családi ház
Gettó Tamás - 1991

Családi ház
Gettó Tamás, Schunk Tímea - 2014

Általános iskola - Pellérd, Árnyas utca
Gettó Tamás - 2007

Szathmáry-Palotarom rekonstrukciója - Tettye
MARP, Gyürki Kis Pál, Dévényi Márton - 2011

Ókeresztény sírkamrák
Dr. Bachman Zoltán DLA

Zsolnay Kulturális Negyed
MCXVI Építészműterem - 2009-11

Pécsi Regionális vérellátó központ
Hodossy László, Földesi Zoltán, Gulyás Róbert, Schrammel Zoltán, Máté János - 2015

Pécsi Tudományegyetem Szentágothai János Kutatóközpont - Science Building
Stocker György, Bachmann Bálint, Bachmann Zoltán, Balogh Balázs, ifj. Kistelegdi István - 2011-12

Nádor Galéria - Széchenyi tér 15

Schaár Erzsébet Múzeum - Káptalan utca 5.
Janáky István, Meditz László - 1986-90

A művésznő 1975-ben hátrahagyott alkotásának helyet adó épület Janáky István és Meditz László közös terve alapján, kissé vontatott ütemben ugyan, de 1990-ben átadásra került a Káptalan utcai múzeumi negyedben. A város domborzati viszonyaihoz idomuló, épített környezetébe lágyan simuló nyeregtetős tömeg a 20. század egyik legjelentősebb képzőművészeti alkotása. A kiállítótér és a benne elhelyezett mű viszonya fontos kompozíciós gondolatiságot tükröz, hiszen a ház kifejezetten a szobor elhelyezése céljából készült, így kölcsönösen szolgálják egymást, és alkotnak harmonikus egységet. A tervezésnél lényeges volt, hogy a szoboregyüttes kellőképpen elhatárolódjon a pécsi környezettől, mégis kapcsolódjon a külvilághoz. A hátrahúzott utcai homlokzat, a melléképület jelleg igyekszik ezt a viszonyt erősíteni. Anyaghasználatát tekintve igen széles a paletta, a különböző jellegű anyagok és elemek alkotják a kifogástalan egységet, ami a köznépi építés jellegzetes velejárója. Talán a legtalálóbb összefoglalás a Schaár Erzsébet Múzeum kapcsán, Janáky István gondolatiságáról a hg.hu szakportál nekrológjában született: „Időtlennek tűnő épülete kiváló példa a helyszín és a beruházó adottságaiból kiinduló, azokból rendszert teremtő építészetére. Munkáin a természetes anyagok gazdag használata jellemző, spontánnak tűnő geometrikus rendet teremtve.”

http://hazai.kozep.bme.hu/hu/schaar-erzsebet-muzeum-pecs/

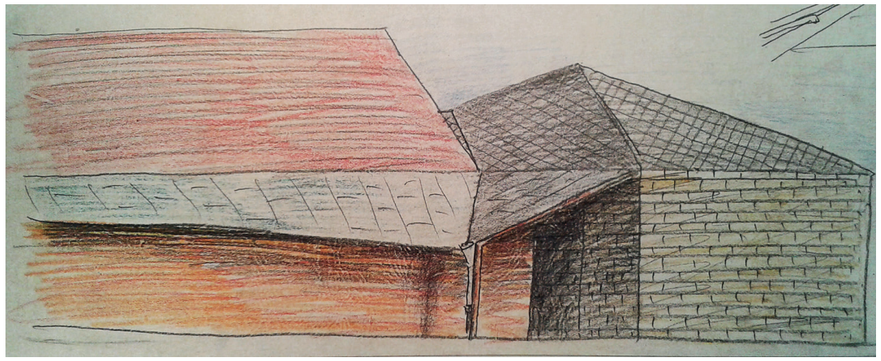

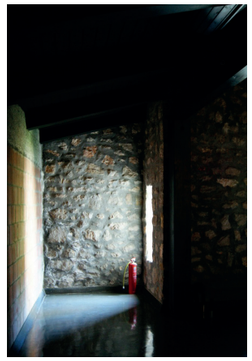

PTE AOK Szívgyógyászati Klinika - Ifjúság útja 13.

Csikós Zoltán, Varga Levente - 1999

Az 1961-ben Gádoros Lajos és Borosnyai Pál által tervezett 400 ágyas pécsi kórházépület öblében alakította ki 1999-ben a Szívgyógyászati Klinikát a két Ybl-díjas építész, Csikós Zoltán és Varga Levente. Az épület az Ifjúság út felől négy, a kert felől öt szint magas, északi homlokzata az Ifjúság úti telekhatáron húzódó támfalra támaszkodik. A klinika két, az útra merőleges lapostetős szárnyból áll, melyek belső udvart fognak közre. A keleti szárny öt szintjén műtő, intenzív osztály, központi sterilizáló, diagnosztika, a nyugati oldalon raktárak, személyzeti helyiségek, igazgatás, kardiológiai osztály, szívsebészeti osztály található. A terek felosztását a belső színvilága is tükrözi: a technikai terekben hidegebb, szürkés, a közösségforgalmi részeken a meleg színek a dominánsak. A régi és új épületet funkcionálisan összekötő folyosók szintenként önálló könnyűszerkezetként jelennek meg. A tervezők bizonyos elemeket (függőleges tagolódás, lebegő tető, az ablakkiosztás ritmusa) átemeltek a Gádoros-féle kórházépületből, de más vonatkoztatásban próbálták megőrizni függetlenségét. A homlokzaton használt világos színű, lángolt gránitburkolat kőlamellái, a lépcsőház átlátszó üvegtraktusa teszi igazán maivá a klinikát. A négy homlokzat a hasonlóság ellenére más-más karakterű. A nyugati tagozódása a kórház „A” szárnyát tükrözi, leszámítva a tájolás miatt fontos árnyékoló rendszert, a keleti rész metszeti mozgásai a „C” szárnyét követik, ellentétes előjellel. Az arányai eltérőek, tömörebb jellegű. Az Ifjúság út felöli, áttört homlokzatnak a lamellák horizontális lendületet biztosítanak, ezzel ellensúlyozva a „C” szárny vertikalitását. Az épület déli oldalán üvegezett folyosók vezetnek a 400 ágyas kórházig, itt két belső udvart is kialakítottak, hogy a természetes fény és tér közelebb kerüljön a betegekhez. A nyitottságnak, az átláthatóságnak, a tágas, fényes folyosóknak köszönhetően feloldódik az emberekben az átlagos kórházépületekben érzett szorongás.

http://hazai.kozep.bme.hu/hu/szivklinika-pecs/

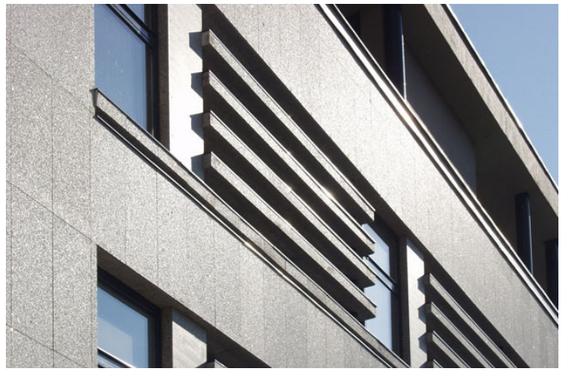

Gandhi Alapítványi Gimnázium, átalakítás és bővítés - Dobó István utca 93.

Patartics Zorán, Frank György (belőépítészet) - 2000

Az eredetileg három szárnyból álló, nyaktagokra felfűzött épületegyüttes a Mecseki Szénbánya 400 fős legénységállójának épült, 1965-ben. 1980-ban egy az eredeti egységtől eltérő, negyedik épülettel bővült, és ekkortól a bánya központi irodaépületeként működött. Mindkét ütem tervezője Szigetvári János volt (1929-2000). 1993-ban a Gandhi Alapítvány megvásárolta az épületegyüttes két nyugati szárnyát, azokat tetőterekkel bővítve alakíttatta iskolává és kollégiummá. 1996-ban a további épületek megvásárlása előtt az alapítvány építészeti ötletpályázatot írt ki, majd az eredményhirdetést követően megbízást adott az újonnan tulajdonába került épületek és a korábbi átalakításokra visszaható tervek elkészítésére. A két ütem (‚A’ és ‚D’ épületek) után azonban a folytatás megszakadt. Így nem készült el a tervezett új aula, a bejárat, az udvarok, melyeknek fontos szerepük volna abban, hogy újrateremtsék az épületegyüttes korábban elveszített építészeti és funkcionális egységét. Az eltelt időszakban számos spontán, tervezetlen vagy rosszul tervezett kisebb átalakítások, kerítés építések bontják tovább a megcélzott rendet. Ugyanakkor a közelmúlt egyik pozitív fejleménye, hogy a pécsi Európa Kulturális Fővárosa program keretében az intézmény keleti oldala mentén igényes köztér született. A térszervezés, az épület tagolódásának lényege, hogy a közösségi funkciók – észszerű és napszakhoz kötődő csoportosításban – a teljes épületegyüttest szőjék át. Ily módon felső szintekre ’szorultak’ a nemenként elkülönített hálóegységek, míg az alsó szinteket minden épületben a nappali funkciók lakják be. Ezzel az ütemezett építés és a létszám (az évfolyamok számának) növekedése szinkronban tarthatók. A nemenkénti elválasztás forgalmilag a tervezett aulából lesz (lehetne) ellenőrizhető Kulcskérdés az épület rendkívül kötött, a tervezendő funkcióval sok helyen ellentmondásos szerkezeti rendszerének (a sűrű és testes tégla pillérek és gerendák) elfogadása. Adottságként kezelve ezt – és keresve az őszinteség és a leleményesség találkozásait – a probléma jól kezelhető; ez az épület belső téri rendszerének hangulati meghatározója lett.

http://hp-arch.hu/munkak/patartics_zoran/tervezes?ID=1

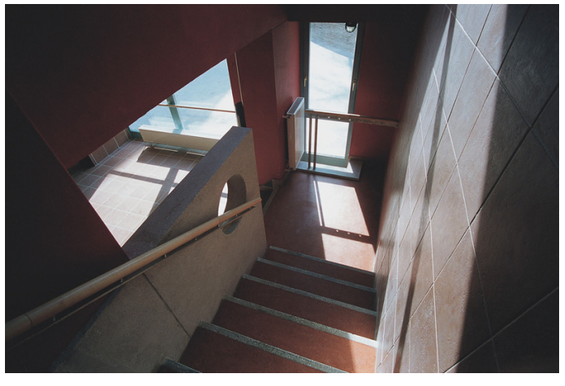

Dél-Dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont - Universitas utca 2/A

Balázs Mihály, Tarnóczky Tamás, Tatár Balázs - 2008-10

Pécs, gazdag történeti és kulturális múltú város 2010-ben elnyerte az Európai Kulturális Fővárosa címet. Az eseményre felépülő egyik legfontosabb közintézményre kiírt nyílt tervpályázatot Balázs Mihály terve nyerte meg. A négy korábbi könyvtár anyagát egyesítő új központ (s ugyanígy a szomszédos Kodály Központ) helyszínéül egy a történelmi városrésztől távoli, elhanyagolt, beépítetlen területet jelöltek ki, ezzel egyszerre vágták el a közvetlen illeszkedés kényszerét és lehetőségét. A terv a sokféle értelemben megjelenő kettősségek dinamikus szintézisére törekszik. A házban az eszmei centrumot egy „kaptár" jelenti, amely az állandóságot képviseli. Ez nem a racionalitás, hanem az absztrakt gondolkodás helye. A központba nem a konkrét, állandóan változó tudás kerül, hanem a gondolkodás lehetősége, tehát egy olyan üres tér, amely a benne lévő ember gondolataival telítődhet. A földszinti fogadótér és fórum horizontálisan nyitott, lelkületében és funkcionális kapcsolataiban együtt él a város őt körülvevő közterületeivel. A felsőbb szintek a bennük folyó tevékenységnek megfelelően inkább befelé fordulók, a külvilággal a városkép és a táj látványán keresztül tartanak kapcsolatot, ez a kötődés tehát csak a vizualitás szintjén valósul meg. A két téri karaktert az egész belsőt átfogó, hétköznapi értelemben funkció nélküli „kaptár" köti össze, melynek függőleges tengelye a terv már említett, eszmei centruma. Formáját tekintve ez a belső, absztrakt tér analóg, archaikus, organikus. A „kaptárt" körülölelő terek racionális szerkesztés eredményeként jöttek létre, flexibilitásukkal a változás, változtatás lehetőségeit hordozzák. A homlokzatokon meghatározó a mai technológiát képviselő légies, fehér kerámia-bevonatos üveg - a lábazat mészkő-burkolatának mintáját örökíti tovább. A kaptár belső felületén az építészeti koncepcióval összhangban lévő, de önálló műalkotásként kezelt Zsolnay kerámia burkolat készült, a világhírű eozinmáz felhasználásával, utalva a hely történeti sajátosságaira – a Nagy Márta, Ferenczy Noémi díjas pécsi keramikusművész készítette burkolat a legnagyobb egyedi tervezésű, egybefüggő kerámiaburkolat a modern magyar építészetben. A kettős anyaghasználatnak jelentése van. Egy ilyen tudásközpont minden eszközzel, így az építészet nyelvén is kommunikál tágabb-szűkebb környezetével; egyszerre kapcsolódik a globális és a helyi építészeti kultúrához.

http://hazai.kozep.bme.hu/hu/del-dunantuli-regionalis-konyvtar-es-tudaskozpont-pecs/

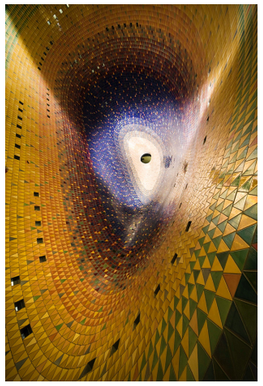

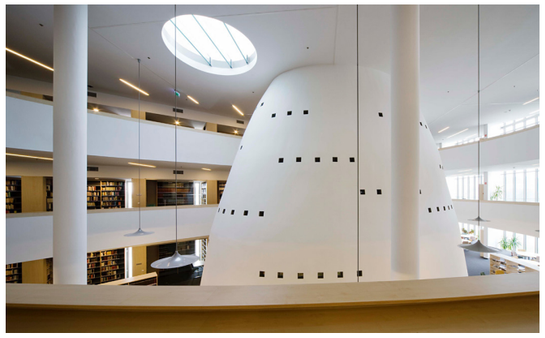

Kodály központ - Breuer Marcell sétány 4.

Építész Stúdió - 2010

2010-ben Pécs nyerte el az Európa Kulturális Fővárosa címet, melynek főbb projektjei közt volt az épület megépítése. 2007-ben írtak ki tervpályázatot a pécsi konferencia- és koncertközpont tervezésére, ezen első díjas lett az Építész Stúdió pályaműve, és ezzel megkezdődhetett az engedélyezési- és tendertervek készítése, a pályázat lezárta után azonban a megvalósíthatósági tanulmány szerint a harmadára kellett csökkenteni a programot, amelynek leginkább az előcsarnok látta kárát. Az épület telepítésével reagál a meglévő pécsi értékekre (mint a tó) és a jövőbeni fejlesztésekre (mint a Breuer Marcell sétány). A vasútnak hátat fordítva észak felé nyit, a telek terepadottságait lépcsőzésekkel, rámpákkal használja ki. A ház és terep közti határ szinte megszűnik az épületre is felfutó lépcsős kialakítással. A helyszín a központ megépülése előtt korántsem kelthetett impozáns képet a 6-os főút és vasút által közre fogva, a Penny és egy McDonalds szomszédságában, távol a városközponttól (a szomszédságban a Balázs Mihály tervezte Tudásközpont). A Kodály Központ három fő részre osztható, a 999 férőhelyes központi konferencia- és hangverseny terem köré tekeredik fel a közlekedő terület, ezt további konferenciatermek, irodák, kiszolgáló funkciók ölelik körbe. A Pannon Filharmonikusok is az épületben lelt otthonra. Ahogy a csiga szerkesztésében, úgy az épületben is megjelenik az aranymetszés, a Fibonacci számsor, mint számos zenei remekmű alapeleme. Az épületen két burkolati elem dominál: a külső kemény kő, és a belső puha faburkolat. A kőcsiga nem csak külsőben, de a belső terekben is megjelenő érdekes térkapcsolatokat létrehozó szervező elem, amely a koncertteremben a színpad felé irányítja a tekintetet. A nagyterem multifunkcionális, akusztikája koncertek számára ideális, de ezen kívül helyet adhat balettek, operák, konferenciák számára is. A lejtős földszinti zsöllye síkpadlóssá alakítható, alkalmassá téve a teret bálok, rendezvények megtartására is. A terem aszimmetriája az akusztikát szolgálja, amely a burkolatnál is elsődleges szempont volt, így alakultak ki a tördelt síkokat alkotó fa elemek.

http://hazai.kozep.bme.hu/hu/kodaly-kozpont-pecs/

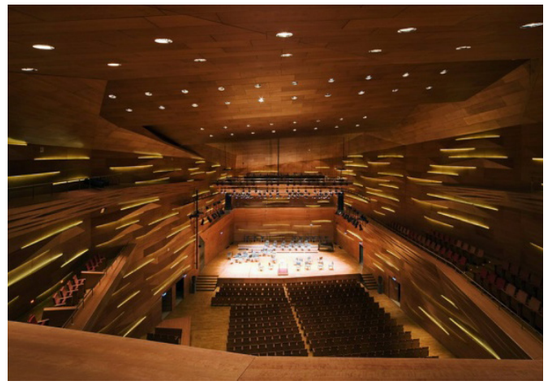

Barbakán ház, vegyes rendeltetésű épület

Építész Stúdió, (Cságoly Ferenc, Keller Ferenc) - 2003

A helyszín Pécs, Barbakán tér. Épp a várfal mellett, de már a várfalon kívül. S mint hajdanában, most is tarka a világ a várfalon kívül, sokféle hangulat, stílus és jelleg keveredése. Délről a hagyományos városszéle összebújó, kicsi házaival, zárt utcáival, nyugatról igénytelen lakótelepi hangulat az adekvát kellékekkel - egyforma kockaházak, ócska garázssorok, elárvult ABC, graffitik, északról a nagy forgalmú gyűjtőút melletti vegyes beépítés, keletről, a tér túloldalán megnyugtató egyenletességgel a várfal, a fák és a Barbakán.
Kis térbeni távolságokban nagy időbeli váltások, kicsi felületeken nagy különbségek. A sokféle aura metszéspontjában épülő új háznak mindezeket érzékelnie kell. Reagálni a sokszínűségre, de elfogultság nélkül reagálni. Egyik sajátságot sem emelheti ki, mert azzal megbontaná a hangulatok egyensúlyát. A beépítés formája az építési telkeken végig tekeredő meander a kisvárosi világ spontaneitását idézi, de városi tömegeket és térformákat alkot. A kanyargó épülettest város felé nyíló udvart - cour d'honneur-t - formál, belső kertet képez, kis sikátort keretez. Az épülettömeg arányai a hagyományos városi nagyságrendek szerint épültek, a tetőidomok hajlása szokásos. A beépítés vonala illeszkedik a jelenlegi telekosztásokhoz és utal a régi, öt telek által alkotott osztásrendre is. A sokféleség azonban egységes beépítési mozdulatban egyesül, a ház, a beépítés megőrzi méreteiből adódó rendező erejét. Nem csak a beépítés alakításának, de az egész épület lényegének mottója a rendezés. Formai, hangulati, téri rendet teremteni ezen a helyen.
Az egységes beépítés két telket, és három rendeltetést kapcsol össze egy épületben. Az északi telekrészen irodaház-lakóház épült, a délin szálloda. Az északi telken lévő irodaház-lakóház két rendeltetése szerint két tömegre válik szét, mégpedig éppen az eredetileg két kisebb telek középső osztásánál. Az irodaház számára kedvező - Kodály Zoltán útra néző, északi épületrészben vannak az irodák, a Barbakán felé néző udvar déli és keleti tájolású oldalain a lakások. Mindkét épületrésznek külön bejárata és közlekedője van, az irodaházé a Kodály Zoltán út felől, az épület északnyugati sarkán, a lakóházé a kapualj-sikátorból nyílóan. (A lakóház lépcsőházát a belső udvar felől is meg lehet közelíteni.) Mindkét közlekedő kapcsolatban van az épület alatti parkolókkal, a lakásokhoz és az irodaházhoz külön-külön parkoló szint tartozik. Az épület külső megjelenését háromféle jelleg összefonódása jellemzi. A három jelleg alapvetően három burkolóanyagot jelent - követ, téglát, vakolatot. Mindhárom jellegnek-anyagnak más és más az építkezése, a homlokzati „játékszabálya". A kőburkolatú részeken hagyományosan építkezik az architektúra, a falakon a nyílások elhelyezkedése szabályos és egyenletes ritmusú. A téglaburkolatnál kicsit lazább a rend; a nyílások vertikális értelemben rendezettek - födémtől födémig tartanak - de horizontális rendjük változó, komponált ritmusú. A vakolt felületek oldottak a leginkább, a nyílások lehetnek rendezettek és komponáltak az adott homlokzatfelületnek megfelelően.

http://epiteszforum.hu/lako-es-irodaepulet-pecs-barbakan-ter-5-6

Tíz lakásos lakóépület

Keller Ferenc - 2017

A helyszín Pécs - a várfalon kívül, de annak közelségében, sokféle hangulat találkozásánál. Az épület a Barbakán téri tömb utolsó elemeként arra hivatott, hogy befejezze és kiegészítse annak arculatát. A helyzeténél fogva viszont kényes helyzetben van: pontosan két különböző jellegű hangulat, beépítés találkozási határánál. A déli és nyugati oldalra a kisvárosi, összebújó, míg a Barbakán tömbre a városias, nagyobb léptékű építészeti karakter a jellemző. E kettő hatása alól nem lehet kitérni, mindkettőnek valamilyen formában jelen kell lennie az új épületben. Az előzőekben említett kettős helyzetből fakadóan alakult ki a beépítés koncepciója. A Báthory utcához való kötődést, a hosszanti, egy elemből építkező (az utca beépítésére jellemző) épülettömeg jeleníti meg, amely mintegy hozzá van varrva a Barbakán tömbhöz. Az épületben jellemzően lakások (10 db) kaptak helyet, de kismértékben irodaterületeket (bérbe adandó területeket) is elhelyeztünk benne. A bérbe adható területek a földszinten, a jó pozíciójú Barbakán tér felé eső részen, illetve a -1 szinten vannak. Ezek alaprajzát a flexibilis kialakítás lehetősége határozta meg, a szükséges kiszolgáló helyiségekkel. Az épület tömegformálása egyszerű. A beépítésnél már taglalt „összevarrott" megoldás lehetőséget ad arra, hogy a ház reagáljon az épített környezetére, amely körülveszi. Maga a varrás léte, a szűrt átlátás, egyben annak a kettősségnek a megjelenítése, amelyet a hely magában hordoz. A tömb - a Barbakán tér felé - utolsó - még befejezetlen - eleme ez, melynek a nyugatra kezdődő kisvárosi beépítés irányába kell a léptékváltást kezelnie. A léptékváltás igénye eredményezte a tömegformálás oromfalas gesztusát, ezáltal sokkal erőteljesebben érezhető, átélhető a homlokzat és a tömeg lelépcsőzése. A Klimó György utca (Barbakán tér) felé a tömb, a már elkészült épületekkel egy változatos, sokkal inkább a foltszerű, festői, tervezett rendszertelenséggel bíró, önmagában homogén, de a szomszédoktól különböző képet mutat. Ebbe a sorba illeszkedik az új épület homlokzata is.

http://epiteszforum.hu/osszevarrt-haz-10-lakasos-lakoepulet-pecsett

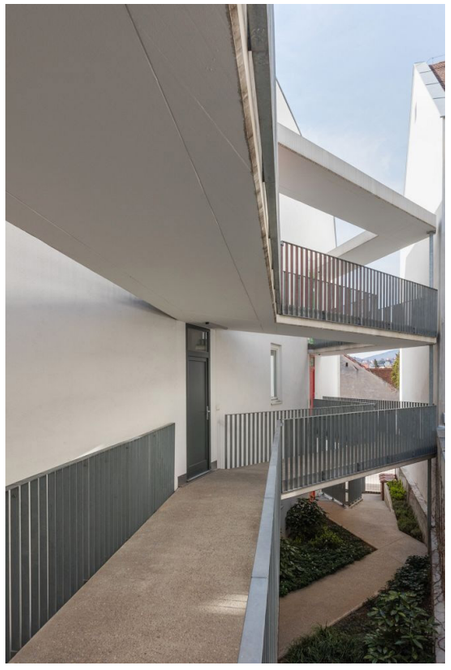

Pécsi Itélőtábla
Koller József - 2003

„Színpad” és „gyár”. Vagyis az attraktív tér és az azt kiszolgáló tér. Így kapcsolódik egymáshoz a Baranya Megyei Bíróság új épületrésze a 70-es években épült 11 szintes irodaházhoz (tervező: Köves Emil), melynek felújítása szintén Koller Józsefhez köthető. A területet a korábbi várostervezők egyfajta fórumnak álmodták meg, de ebből csak nagyon kevés valósult meg. Kezdeményező gesztusként ezt a funkciót hivatott visszaadni a kihalt, parkolásra használt térnek a bíróság új épülete, mely két nagyméretű tárgyalót és bírói szobákat foglalja magába. Az épület szoborszerű tömegét négy egymástól kis szögben elmozdított kubus adja. A szerkezet monolit vasbeton, melyet mindenhol fűrészelt Kanfanar kőburkolat takar. A keleti végfalra úgynevezett „bányaszél” kőlapok kerültek, melyek plasztikus felületükkel természetességet kölcsönöznek az egyébként üres homlokzatnak. A látvány nagyon hasonlít egy egymásra torlódott kövekből emelkedő sziklafal képéhez. Az esztétikus tömegformálás negatívumaként azért megemlíthető, hogy a tömeg egyáltalán nem, vagy csak részben követi a belső funkciót. A homlokzatok megjelenése minden oldalról egyenértékű, így lehetőség van a jövőben városi terekkel, parkokkal körülvenni az épületet. A megvilágítás nagy részét a tetőn szabálytalan ritmusban elhelyezett felülvilágítók adják, de az északi és a nyugati oldalon tetőre is átforduló rések biztosítanak lehetőséget a kilátásra a reprezentatív közlekedőterekből. A közlekedés akadálymentességét rámpák segítik. A tárgyalótermek közel szimmetrikus terei ünnepélyesek, megfelelő környezetet nyújtanak egy bírósági per lebonyolításához. A belső tereket egyszerű, fehérre vakolt falak határolják. A berendezési tárgyak egyszerűek, barátságosak, illenek az épület egyéniségéhez. A mesterséges megvilágítás mindenhol az egyenletességre törekszik, ezért az úgynevezett fóliavilágítást alkalmazták.

http://hazai.kozep.bme.hu/hu/baranya-megyei-birosag-pecsi-itelotabla/

120 szociális bérlakás
Pelényi Margit - 2003

Pelényi tervének fontos értéke, hogy nem szegregációra törekedett, nem hoz létre gettót, hanem a környezet fele nyitott elrendezésben fűzi össze az épületeket. Érezhető, hogy a döntés mögött szociális érzékenységet is kell keresnünk. A környék építészeti minősége ugyanis olyan vegyes, hogy a szomszédos épületekkel való kommunikáció nem indokolt. Az alaphangulatot a hetvenes évek panellakótelepe alakítja, amelybe szigetként ékelődnek be a nyolcvanas évek, majd a közelmúlt ilyen-olyan épületei. A város felőli oldal ellenpólusa az üres domboldal, amelyet kicsit messzebb az évek óta üresen álló FeMa áruház (építész: Kistelegdi István) zár le. A heterogén kontextus ellenére az épületcsoport két helyen is lábakon áll. A nyitottság élményén túl az átlátások igen meglepő látvány-kapcsolásokat hoznak létre: váratlanul költői pillanat például, amikor a belső térben állva egy fa képe emelődik be a kompozícióba. A lakások három - jól egybekomponált - épületben vannak. Pelényi szemléletére jellemző, hogy különböző, egyszerű és gazdaságos megoldások variálására törekedett a sivárság és a jellegtelenség elkerülése végett. A modernizmus értékeinek mély megélését mutatja, amilyen természetességgel válnak ezek a szerkezeti adottságok esztétikai elemmé a homlokzaton. Az északi épület város felöli oldalán a fogatolt elrendezés olvasható: a kiugró lépcsőházak vertikalitását a színezés tovább fokozza. Ezzel szemben a másik két (összekapcsolt) épület összképére - a folyosókról való megközelítésből adódóan - a vízszintes tagolás jellemző: emeletenként párkányok, illetve az oldalfolyosó ritkított deszka árnyékoló fala erősíti ezt. A szegényesség és személytelenség kerülése is alapvető célja volt Pelényinek. Az említett faburkolat ebben telitalálat: a vakolt felületek mellett míves mivolta erős érzelmi hatást vált ki, az épület presztízsét jelentősen emeli. A középső épületben a tömbszerűség megbontása segít tartani az emberi léptéket. A legfelső szint teraszosan visszalép, az összképet szinteltolás és egy kajütablaksor oldja. A hátsó homlokzatot a szintenként eltolt ablakkiosztás teszi dinamikussá. A szociális lakásépítési program ridegségét tovább oldja, hogy az adódó, egyedi lehetőségek mindegyikével él a tervező. (Van pl. egy külön bejáratú lakás, és van, ahol a folyosó kvázi előszobaként használható. Virágok, kirakott fotelek árulkodnak arról, hogy ezt azonnal értették az ott lakók). A szokványos lakótelep kubusait azonban legmarkánsabban a kapcsolt épületek forgáspontjában megépített, henger alakú lift- és lépcsőház bontja meg. A vörös torony intenzitása uralkodó, a gyerekeket láthatóan vonzza is magához ez az egyetlen íves elem. Építészeti aspektusból nézve az épület sikere jósolható. Szociológiai szempontból azonban sok a kérdés. Amikor 30 négyzetméteres lakásban több emeletes ágy is áll, s az ajtóban hamarosan újra szülő fiatalasszony fogad, az ember erősen elgondolkodik. Hiába a beépített szekrény, a rafinált alaprajz, az ügyes bútorozási terv, bizonyos helyzeteken ez nem segít. Szomorúan gondolok arra, hogy egy ilyen program kidolgozásakor sem foglalkoztat a megbízó olyan szociológust, aki a szubkultúrák sajátos szokásainak elvárásait megfogalmazná. Érzékenység ide, tapasztalat oda, az ideális feltételek megteremetésében az építész így nagyon magára marad.

http://epiteszforum.hu/120-szocialis-berlakas-pecsett-a-kertvarosban

Társasház hat lakással - Forbát Alfréd utca
Pelényi Margit - 2000

Magház - az elnevezés új, ahogy az egyetlen budapesti megépület Magház is vadonatúj. Maga az ötlet azonban nem annyira, a hatvanas években például garzonháznak hívták, és még mára sem ment ki teljesen a divatból ez az elnevezés. Fiatalok induló lakásairól van szó, ami fontos, hiszen mindig jönnek a fiatalok - õk a jövõ. De ahogy az ún. „épülõ” szocializmusban szinte minden elgazdátlanodik, úgy elõfordulhat, hogy tönkremennek a garzonházak is, építészeti minõségüktõl függetlenül. S akkor jön a szó-mágia, kell egy új elnevezés(?). A vadkapitalizmusban viszont - amikor igen kedvezõ a légkör az ingatlanspekulációra - már szinte az ötlet kipattanásának pillanatában veszélybe kerülhet a dolog... Budapesten ez történt, ezért egyelõre csak az elsõ Magház épült meg a Rottenbiller és Hutyra utca sarkán (tervezõje Dévényi Tamás). Történetesen igen közel egy régebbi, Bajza utcai garzonházhoz. A második és harmadik Magház terv maradt, elég heves utóélettel. Mindehhez képest Pécs szerény, csendes történetet tudhat magáénak. Mégis érdemes foglalkozni vele, hisz’ egyszerûségében, gondos kiérleltségében példaszerû apróságról van szó. S mert magház a maga nemében. A szûk telekre felépített társasház lakásait ugyanis a pécsi egyetem diákjai számára vásárolták meg a módosabb szülõk, kollégiumi lerobbant szoba vagy albérlet helyett. A különbség a pesti Magházhoz képest annyi, hogy itt nincsenek közös használatú helyiségek, például mosó-szárító. Ami a szûkös telken nem is lett volna elhelyezhetõ, azonban azt mégis érdemes megjegyezni: Svájcban teljesen természetes, hogy nincs minden lakásban automata mosógép, hanem egy-egy ház közösen használja a szükséges számú 1, 2 vagy több gépet. Hja, a „fejlett kapitalizmus”, vagyis inkább a praktikus, demokratikus társadalmi berendezkedés... A keskeny telken itt mindössze arra adódott lehetõség, hogy a földszinten, a ház alatt a hat lakáshoz tartozik hat parkolóhely. A parkolók hátában ajtó nyílik a lépcsõ-közlekedõ felé, ami kényelmessé teszi a két szinten elhelyezett 3-3 lakás megközelítését. Ez a logikus rend eredményezte, hogy a lakások kiemelkednek, és ablakaik elõtt még kis kert is adódik. Ráadásul ebben az elrendezésben valamennyi szoba déli tájolású, az északi telekszomszéd felé a kényszerûen elég szûkös közlekedõ sáv esik, az egykarú lépcsõvel. A lakások alaprajza az elrendezéshez illõen egyszerû, de részleteiben jól megoldott, arányos és praktikus. Nincs külön elõszoba, de a belépés után a lakások többségében egy jobb kanyar következik, tehát mégsem kell „ajtóstul” berontani a lakásba. Garzonlakásokról van szó, de mégsem egyterû lakóegységekrõl, mert minden lakáshoz félszoba avagy alkov tartozik, ami mégis csak lehetõvé tesz némi elkülönülést, nyugodtabb éjszakát vagy meditációs magányt. Az apró mosdó helyiségekben csak zuhanyra jutott hely, s benne van a vécé is, így kicsit zsúfolt, de bizonyára a fiatalok könnyedén vesznek ennyi kényelmetlenséget. S persze igazuk van, fõleg ha a kollégiumi közös mosdókat is volt szerencséjük kipróbálni.

http://pmstudio.hu/munkak/lakoepuletek/01-2000.html
http://epiteszforum.hu/maghaz-kicsiben-pecsett-tarsashaz-hat-lakassal-pecs-forbat-alfred-utca

Kesztyűbolt
Pelényi Margit, Czakó Zsolt - 2010

http://pmstudio.hu/munkak/belsoepiteszet_kiallitas_installacio/06-2010.html

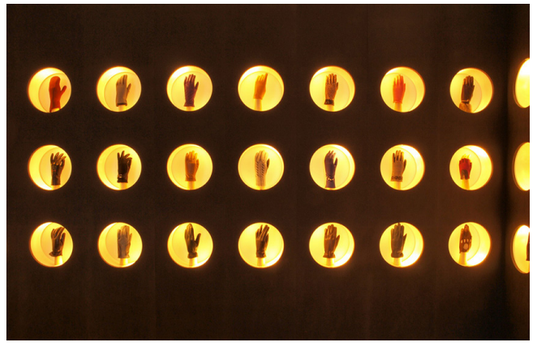

Laterum szálloda
Pelényi Margit - 2013

http://pmstudio.hu/munkak/kozepuletek/09-2004.html

Fotográfus háza
Pelényi Margit - 2013

https://vimeo.com/111843962
http://pmstudio.hu/munkak/csaladi_hazak/05-2007.html

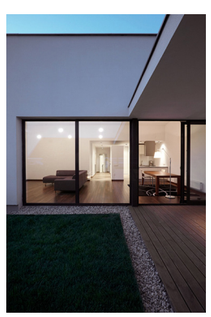

Községháza - Pellérd, Fő tér 4.
Gettó Tamás - 2006

A községháza története mintaszerű: Metzing József polgármester a hosszú távú gondolkodás jegyében szabályozási tervet készített, amivel egy új községközpont megépítésének feltételeit teremtette meg. A terület tanulmánytervének elkészítésére a Getto Tamást irodát kérte fel, aminek eredményeként 2002-ben megindulhatott a tervezés, 2004-ben pedig az építkezés: megépült a bank, a községháza, az új iskola, a tornaterem és a községi sportpályák, és előkészülőben van az új óvoda építése. Az épületnek a község "első házaként" külső formálásával reprezentatív szerepet kell viselnie; ezt a Fő utcán megjelenő zárt mészkőtömb jeleníti meg, melyet a körülötte lévő gyep és fák természeti jelenséggé avatnak. A tömbből két négyszögletes elem emelkedik ki, az egyik a lépcsőházat rejti, a másik szórt fénnyel látja el a belső átriumot. A zárt homlokzat mögött a természetes megvilágítást nem igénylő irattár húzódik. A belső tér a nyitott térszervezésével a község lakóinak demokratikus ügyintézési keretét képezi, a "hivatal" szó pejoratív képzetei nélkül: ez a centrumba helyezett átriummal (ami az ügyféltérnek ad helyet) és a köré szerveződő hivatali egységekkel (irodák és a polgármester dolgozószobája) valósul meg, így az elrendezés az ügyfél, azaz a polgár jelentőségét emeli ki. Az ügyféltérben asztalokat elválasztó paravánokba egyedileg tervezett világítótestek kerültek. Keskeny lépcsőház vezet fel az emeletre, itt a házasságkötő terem és egy kisebb szekcióterem, egy konyha, egy informatikusi szoba és az említett irattár kap helyet. A lépcsőház egy teraszajtóval a lapostetőre vezet fel. Akadálymentesítés csak a földszintig valósul meg, egy a bejárathoz vezető rámpával. Meglepő a déli homlokzaton egy a síkból kiálló rézkilincs, ami egy beépített ajtóra hívja fel a figyelmet. Míg az építészeti minőség és az anyaghasználat a lehetőség szerinti legmagasabb szintű, addig az enteriőr aránylag takarékos.

http://hazai.kozep.bme.hu/hu/kozseghaza-pellerd/

Családi ház
Gettó Tamás - 1991

A mediterrán mikroklímájú Pécs, Havi-hegyi domboldalán peckesen áll egy terrakotta színű ház. Markáns tömege és üde színfoltja már a belváros messzeségéből magára vonzza a tekintetet. A környező házakkal erős tipológiai kapcsolata ellenére, tömegével uralja a domboldal ezen részét. Itt a telkek kicsik, szabálytalan alakúak, a kis udvarok szinte zavaró közelségben vannak. Ez a sűrű beépítés szükségszerűen introvertált házat hoz létre. A ház befelé forduló karakterét az emelet nappali szobájához kapcsolódó terasz ellensúlyozza, ami a táj felé nyit.

Láng-Miticzky András / Magyar Építőművészet, 1996/2 54. old.

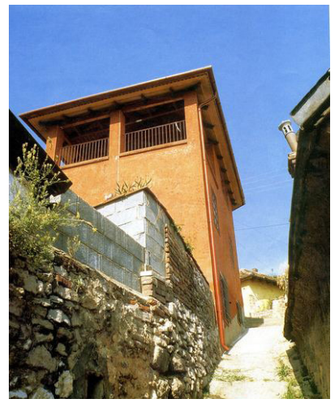

Családi ház
Gettó Tamás, Schunk Tímea - 2014

A kicsi lakóház egy háromfős család számára épül; tervezése 2008 és 2010, között két éven át, kivitelezése pedig 2010-től négy éven át zajlott. A ház különleges funkciót nem tartalmaz, inkább az egyszerűség jegyei szembetűnőek rajta. A telken álló korábbi épület műszaki állapota, funkcionális elrendezése és épületfizikai megoldásai elavultnak bizonyultak, mindez indokolta egy teljes új építését. „A telek legfőbb értéke a meglévő növényállomány. A terepen fellelhető volt a mecseki ősgyep és egy fiatal fenyőliget. Az épület megtervezésénél törekedtünk a meglévő növényzet megőrzésére. Fontos szempont volt továbbá, hogy az épület terve reagáljon korunk környezeti problémáira, éppen ezért ökológiai szemlélet és energiatudatos alakítás jellemzi a lakóházat, épületfizikai és energetikai szempontból." – mondta el Gettó Tamás. A házat úgy tervezték, hogy a bejáratok és a teraszkapcsolatok a meglévő terepszinthez csatlakozzanak. Az archetipikus megjelenésű háztömeg és a környezet beépítésével tapasztalható túlformáltság helyett inkább egyszerűségével, letisztultságával és rendteremtő erejével szeretné magára felhívni a figyelmet.

http://epiteszforum.hu/szigoru-egyszeruseg-pecsi-csaladi-haz

Általános iskola - Pellérd, Arnyas utca
Gettó Tamás - 2007

Az épület Pellérd község központfejlesztési projektjének részeként jött létre. Az általános iskola megépülése előtt elkészült az új központban egy bankfiók, a községháza és azóta, 2013-ban egy óvoda is. Az épületek anyaghasználatban és formálásban is eltérőek, de építészeti minőségük egységessége jól érzékelhető, mely annak is köszönhető, hogy mind a négy épületet Getto Tamás, Ybl díjas építész tervezte. Az iskola épülete ezek közül a legnagyobb: 8 tanterem, 4 szakterem, saját konyha és könyvtár, valamint egy 16x30 méteres tornacsarnokot foglal magába. Az alapvetően L alakú épület 2 részre tagolódik, a tornacsarnokra és az elnyújtott iskola-szárnyra. A kettőt köti össze az előcsarnok, melyet egy szimbolikus kapumotívumú bejárat nyit a főtér felé. Az előcsarnokhoz eltolható ajtókkal kapcsolódik a tornaterem. A tornaterem az egész község legnagyobb zárt tere, így az nem csak sportolásra, hanem a község számára egy multifunkciós rendezvényteremként is szolgál. Azért, hogy ennek a funkciójának is megfeleljen, egy kigördíthető védőpadlót is beépítettek. A mellékhelyiségek számát is növelték és egy mozgáskorlátozottaknak fenntartott mellékhelyiséggel bővítették azt. Az öltözőket tiszta folyosós rendszerben alakították ki, és a rendezvények idején a csarnok külön is megközelíthető az öltözőkön való áthaladás nélkül. További közösségi funkció, hogy az iskola hosszanti szárnyában elhelyezett könyvtár szintén megközelíthető kívülről is, így a falu lakosai is használhatják. A tantermeket a déli oldalon helyezték el, egy hosszú folyosóra fűzve. Fontos volt, hogy a termek közelében kialakuljanak kisebb zugok, elvonulásra alkalmas terek, így a tantermeket fűrészfogas rendszerbe alakították ki. Ez az elrendezés elősegíti a különböző korcsoportok térbeli elválasztását is. Majdnem minden tanteremhez tartozik egy szertár, ami egyben munkaszoba is, ahol a tanárok tartózkodhatnak és nyugodtabb körülmények között dolgozhatnak. Az anyagok megválasztásánál fontos volt, hogy azok tartósak és megfizethetőek legyenek. Kívül kézzel készült tégla és ezzel harmonizáló eternit lapok burkolják az épületet. A tetőre alumínium burkolat került. A folyosókon a falat terracotta burkolat, a padlót pedig tartós valódi kő burkolja.

http://hazai.kozep.bme.hu/hu/altalanos-iskola-pellerd/

Szathmáry-Palotarom rekonstrukciója - Tettye
MARP, Gyürki Kis Pál, Dévényi Márton - 2011

Szathmáry György 1505-1521 között volt Pécs püspöke. A püspöki palota bővíttetése mellett reneszánsz palotát építtetett a Tettyén. A palota egyemeletes, U alakú épület volt, dél felé nyitott udvarral. Délkeleti oldalán torony kapcsolódott a falhoz, maradványai napjainkban is láthatóak. A török hódoltság idején dervisek éltek a palotában, az elnevezés is innen származik, a török derviskolostor neve „tekke”. A bektasi dervisek Tirana határában álló központi kolostorát az albánok ma is Tettyének nevezik. A palota épségben kerülhetett a törökök kezébe, akik csekély változtatással használták fel saját céljaikra. A jelenleg még álló falakon török átépítés nyomokban sem lelhető fel. A 18. század végén lakatlanná vált. A viszonylag ép falfelületeket 1904-ben konzerválták.

https://hu.wikipedia.org/wiki/Tettyei_romok
http://epiteszforum.hu/ujrahangolt-rom-olvasas-a-tettyei-szathmary-palotarom-rekonstrukcioja

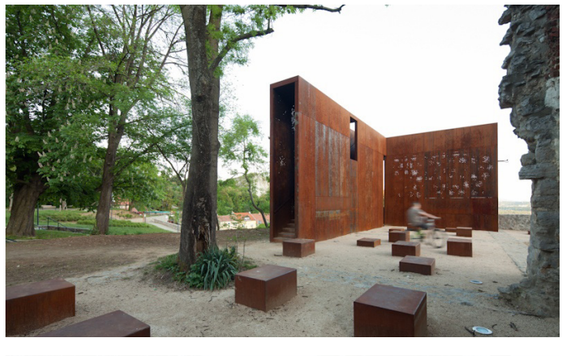
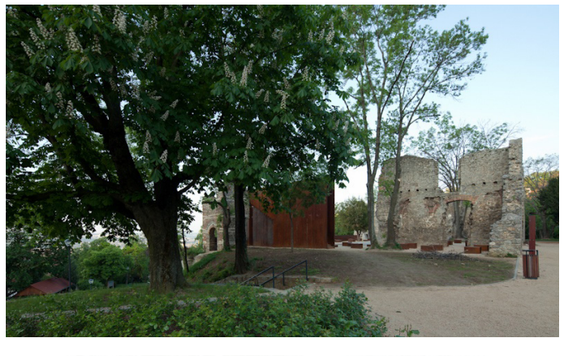

Okeresztény sírkamrák
Dr. Bachmann Zoltán DLA

A pécsi ókeresztény sírkamrák elnevezésű régészeti bemutatóhely Pécs belvárosának északnyugati részén, a pécsi székesegyház környékén található, a 4. századból fennmaradt nekropolisz, ahová a város ókeresztény lakói temetkeztek. A leletegyüttes egyetemes jelentőségénél fogva különleges helyet foglal el Magyarország régészeti emlékei között. 2000. november 30-án az UNESCO a világörökség részévé nyilvánította. 2004-ben a Magyar Nemzeti Bank emlékpénzérmét bocsátott ki Pécsi ókeresztény sírkamrák körirattal. Az első sírkamrát a 18. század elején a mai Nagy Lajos Gimnázium udvarán találták, erről azonban csak feljegyzések tudósítanak. 1782-ben bukkant elő az első olyan ókeresztény emlék, a Péter-Pál sírkamra, amely mind a mai napig fennmaradt. 2000-ben kezdődött el a legújabb lelet, az alaprajzilag egyedülálló nyolcszögű sírkamra feltárása. A közben eltelt 218 év alatt 16 sírkamrát, több száz sírt és az azokban eltemetett több ezer késő római tárgyat hoztak felszínre a régészek. A sírkamrák figurális és ornamentális falfestése csak a római katakombák festészetéhez hasonlítható.

http://epiteszforum.hu/rozmann-viktor-lehetett-volna

Zsolnay Kulturális Negyed

MCXVI Építészműterem - 2009-11

A 2008-ban kiírt nemzetközi tervpályázaton az MCXVI építészműterem nyerte el az Európa Kulturális Fővárosa program részeként megvalósuló pécsi Zsolnay Kulturális Negyed tervezésének lehetőségét. A feladat azonban egyetlen építészirodának túl nagynak bizonyult - a kézenfekvő megoldás egy ilyen nagy projekt esetén az iroda felduzzasztása, és ha ideiglenesen is, de egy nagy, hierarchikus szervezetet létrehozása lett volna. A fiatal építészek ehelyett a hálózati modellt választották: a projektbe meghívtak másik kilenc építészirodát, és felosztották egymás között a munkát. A pályázati nyertes MCXVI Építészműterem mint generáltervező olyan tervezői bizalmi hálózatot hozott létre, amelynek alapja a közöttük már korábban felismert közös építészeti-szakmai és morális értékrend, (teljesítmény) színvonal és minőség-érdek volt. Az óriási, közel 55.000 m2-es terület (az épületek összes bruttó alapterülete 37.000 m2) különböző területei más és más építészeti megoldásokat követeltek meg. A Míves Negyedben a belsőudvarok összenyitása, bejárhatóvá tétele volt a cél; az Alkotó Negyedben a meglévő struktúra megszabadítása az idegen hozzáépítésektől és az épületek kapcsolódásának tisztázása. A családi és gyerek-negyedben a lehető legnagyobb összefüggő park-felületet hozták létre a tervezők. Az Egyetemi negyedben a művészeti kar minden igényét kielégítő épületegyüttes jött létre, a meglévő épületállományon tett arányos beavatkozásokkal. Változatos, nemzetközi színvonalú építészeti megoldások születtek, megőrizve a területre mindig is jellemző heterogén karaktert - az épületegyüttes az elkészülte után építészeti díjak sokaságát szerezte meg.

http://hazai.kozep.bme.hu/hu/zsolnay-kulturalis-negyed-pecs/

Pécsi Regionális vérellátó központ

Hodossy László, Földesi Zoltán, Gulyás Róbert, Schrammel Zoltán, Máté János - 2015

Az építési területet az Ifjúság útja és Pacsirta utca által határolt Pécsi Tudományegyetem területéből alakították ki, amit a Pacsirta utca felől lehet megközelíteni. A telek felülete a korábban felhordott földmennyiségnek köszönhetően közel sík, enyhe északnyugat-délkeleti irányú lejtéssel, a Pacsirta utca (északi oldal) és a kialakítás alatt levő egyetemi parkoló (déli oldal) felé rézsűs kapcsolattal rendelkezik. A telken három nagyméretű, egészséges lombos fa található, melyeket az épület telepítésénél figyelembe vettünk, így azok az új Vérellátó Központ megépítése után is tovább gazdagítják a természeti környezetet. A telek a Pacsirta utca felől a rétegvonalakkal párhuzamosan tárul fel mind gyalogosan, mind gépjárművel. Az épület a feltöltés előtti eredeti terepviszonyokhoz közelítő terep adottságok visszaállítására tesz kísérletet szintjei és a burkolat felületek kialakításával. A terepadottságok és a városi közlekedési irányok figyelembe vételével a terv lehetőséget biztosít teraszos elrendezésű térburkolatok kialakításával a déli oldalon levő parkoló felőli gyalogos megközelítés kialakítására is. Kevés olyan épülettípus van, amely szebben jeleníti egyszerre meg a legmodernebb technológiát és a humanizmust, mint egy vérellátó központ. A kívülállók számára részben misztikus, ahogy a legértékesebb testnedv elindul tudományos útjára, hogy korszerű berendezések és értő kezek között életmentő gyógyszerré váljon, részben szívszorító, amikor a vérszállító kocsi sietve távozik egy kórház felé, részben felemelő, ahogy a segítő donorok forgalmát látják. Építészetileg megfelelni e kettősségnek csak akkor lehet, ha a funkciót tökéletesen kiszolgálva marad erőnk a középület jelleg erős hangsúlyozására, a nyitottság és átláthatóság megteremtésére. Az épületet kelet-nyugati hossztengellyel a terepadottságok figyelembevételével helyeztük el a tervezési területen. A tervezett épület tömegformálását tekintve monolitikus tömbként jelenik meg, mely az egyszerű hasáb formából finom szögtörésekkel emelkedik ki. Hagyományos értelemben vett ablak az épületen nem jelenik meg, helyette a tömör és nagyméretű áttetsző felület arányának finom hangolásából keletkező egység dominál. A nyílásfelületek mérete a mögöttük húzódó térsor épületen belül elfoglalt jelentőségét tükrözik, illetve transzparenciát, átláthatóságot biztosítanak a külső szemlélő számára.

http://epiteszforum.hu/monolitikus-tomb-a-pecsi-regionalis-verellato-kozpont

Pécsi Tudományegyetem Szentágothai János Kutatóközpont - Science Building

Stocker György, Bachmann Bálint, Bachmann Zoltán, Balogh Balázs, ifj. Kistelegdi István - 2011-12

A népszerű nevén PTE-SCB Tudásközpont, a köztudatban „Science Building”- ként aposztrofált beruházás 2008-2010 között készített kiviteli terve a modern ház, modern technológia (korszerű új építészeti lehetőségek az „intelligens” ház rendszerén belül), az ökoépítészet és fenntarthatóság építészeti és gépészeti elemeit egyesíti az interdiszciplinaritás jegyében. Ugyanakkor egyszerű építészeti formai eszközökkel megvalósuló építészete - mindenekelőtt az épület marketing tervezése során szimbólummá vált kavics ikon - érdekes építészeti kísérlet is egyben. Mintha a helyzet már eleve arra lett volna hivatott, hogy alkalmat adjon az alkotóknak mind építészeti ars poeticájuk, mind technikai tudásuk bemutatására. A három szigorúan geometrikus épülettömeg (mint a Mecsekről leguruló kövek) közé feszített kavicsforma, amely populáris térként előadótermet foglal magában, feszültséget teremt és érdekes ellentétet képez a kompozíció többi elemével. Ez kívül-belül egyaránt jól érzékelhetően a leglátványosabb formai megoldás, és jól érzékelhető benne az a tervezői alapvetés, hogy a forma minél homogénebb megjelenése a cél, mintegy a végletekig egyszerűsítve a képletet. Vonatkozik mindez a szerkezeti - anyaghasználati bravúrokra is, mindemellett egy pillanatra sem feledkezve meg a hely szelleméről, amely a kavics eozinmázas pikkelyfedésében manifesztálódott. Első látásra talán paradox az a sajátos metamorfózis, amelynek során a formai egyszerűsítés szándéka törvényszerűen vezetett az egyre cizelláltabb rétegtervekhez, csatlakozási részletekhez, amelyek a szerkezettervező Stokplan (Stocker György) építészeti elhivatottságát és szakértelmét tükrözik. Ismételten beigazolódott, hogy az egyszerűségre törekvő gondolkodásnak a másik oldalon ára van, a belsőben akár ördöglakat bonyolultságú szerkezetek is lehetnek. Ha azonban az additív kompozíciós elvet követjük, úgy egyszerűbb szerkezetek is megfelelhetnek a végelszámolás során. De ne legyünk igazságtalanok, ez az attraktív, szabálytalan központi elem sem élne, ha ékszer módjára nem kapna - tágabb értelemben is - foglalatot az épített környezet által, ha nem keretezné a három megregulázott kubus. Jó ürügyet szolgáltatott erre a lejtős terep, melynek adottságait mesterien használták ki a szerzők. A változatos szinteket összekötő lépcsők, rámpák, az ilyenkor kötelező Sóhajok Hídja, és az építészeti szándékot egyenrangú társként segítő kerttervezői akarat segítette őket ebben.

http://epiteszforum.hu/pecsi-tudomanyegyetem-szentagothai-janos-kutatokozpont-science-building
http://epiteszforum.hu/a-rolling-stones-keszen
https://www.octogon.hu/magazin/a-jovo-nevjegye-pte-szentagothai-janos-kutatokozpont/

Nádor Galéria - Széchenyi tér 15

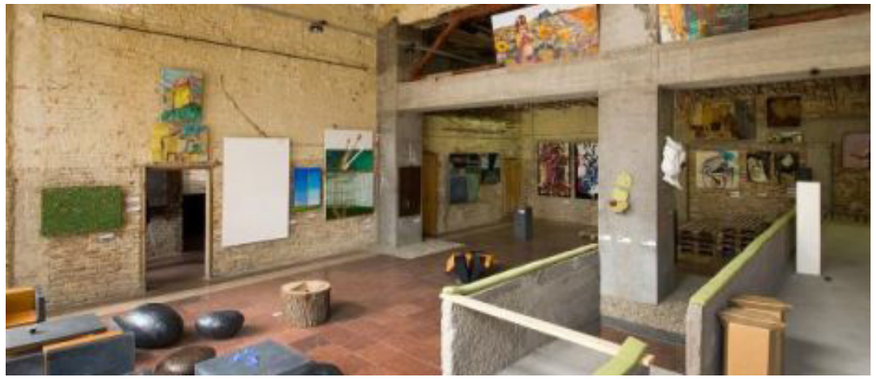

NÁDOR SZÁLLÓ